MALMÖ 1652

SANKT PETRI KYRKA

Del av Malmö försvarsverk 1706. Kyrkan till höger om S:t Petri är Tyska kyrkan, föregångaren till Caroli kyrka (riven 1879, den ersättande kyrkan syns på bild nedan). Väderkvarnen på vallen till höger är Vallamöllan.

MALMÖ
1706

MALMÖ KARTAN FRÅN FÖRR

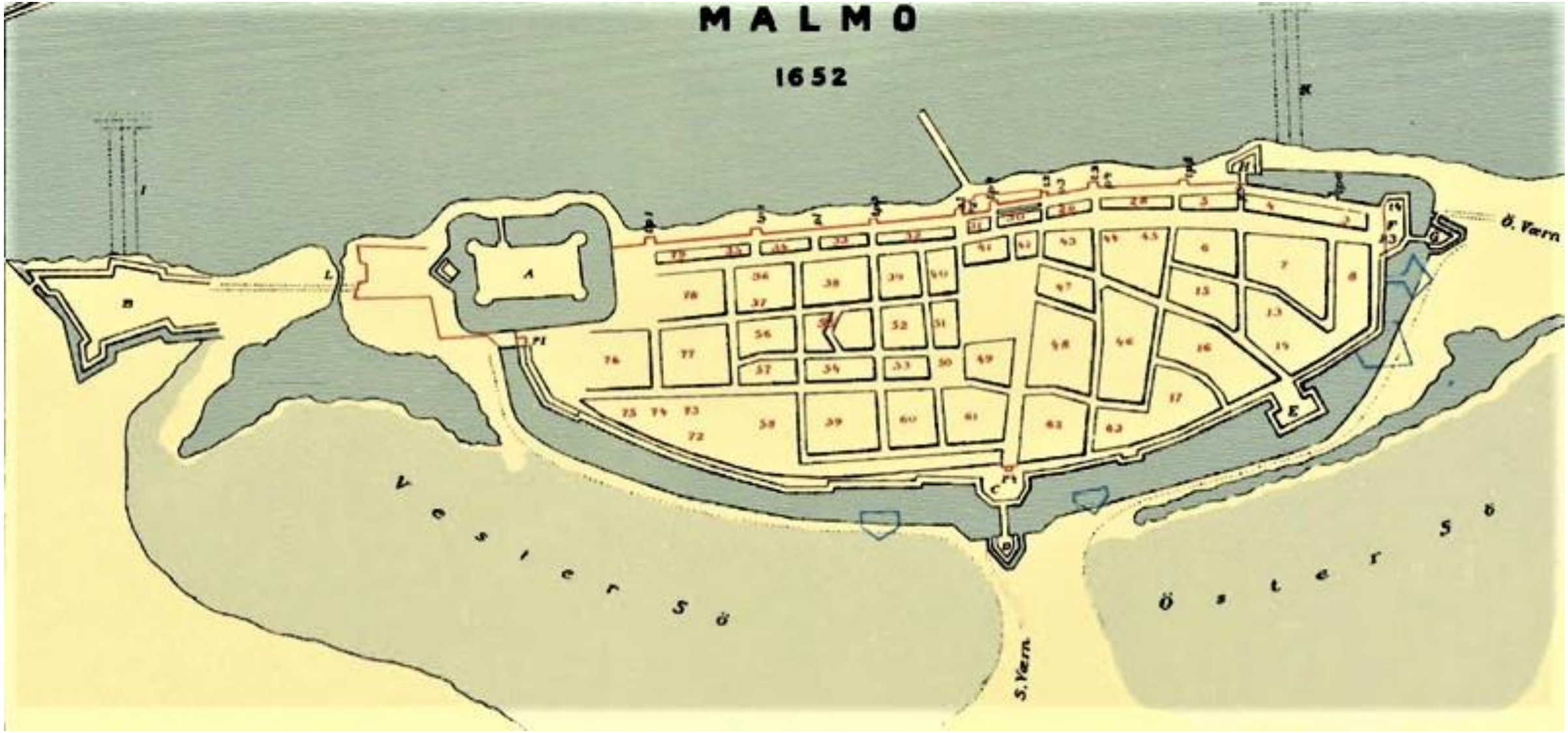

MALMÖ 1652

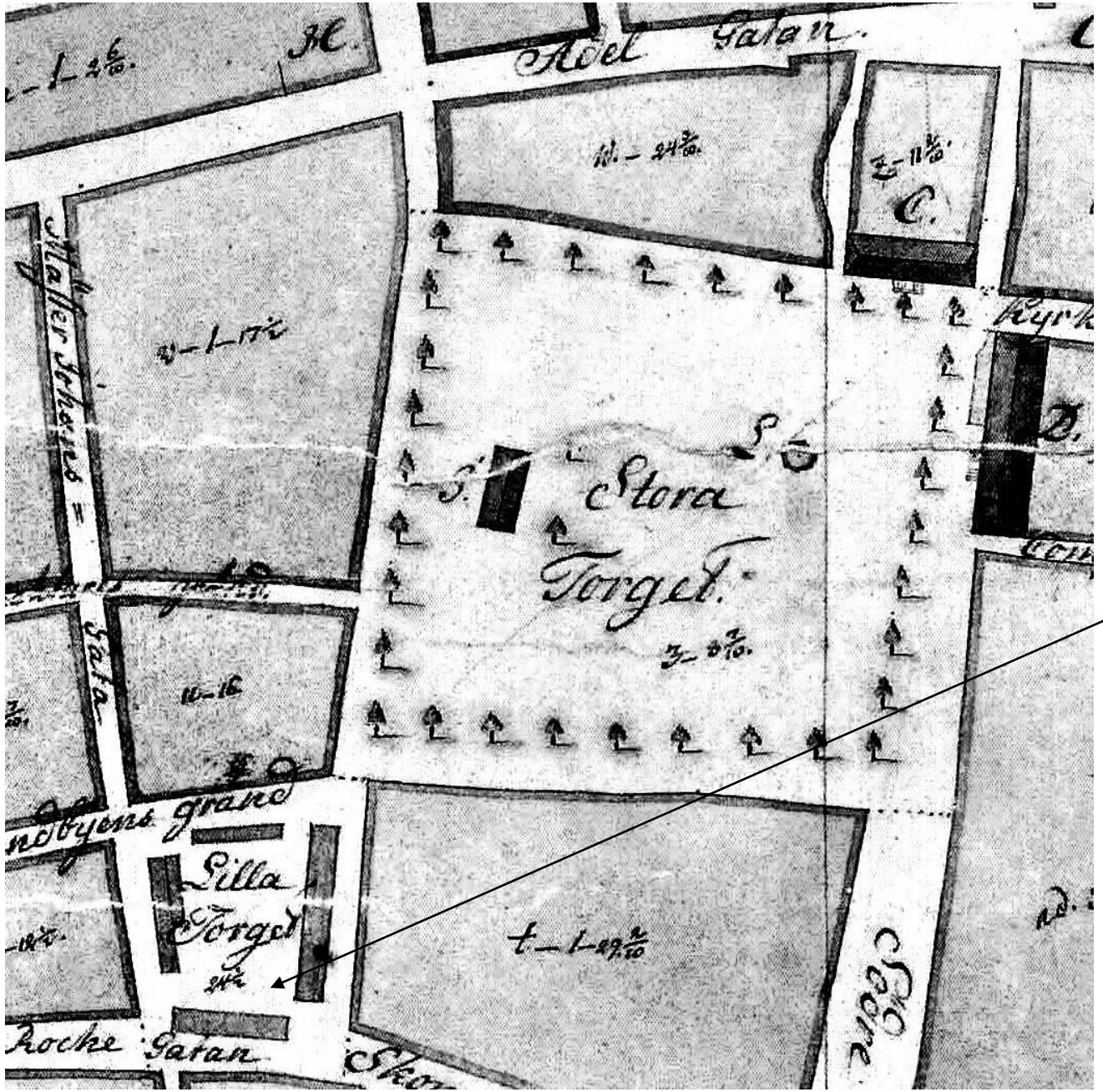

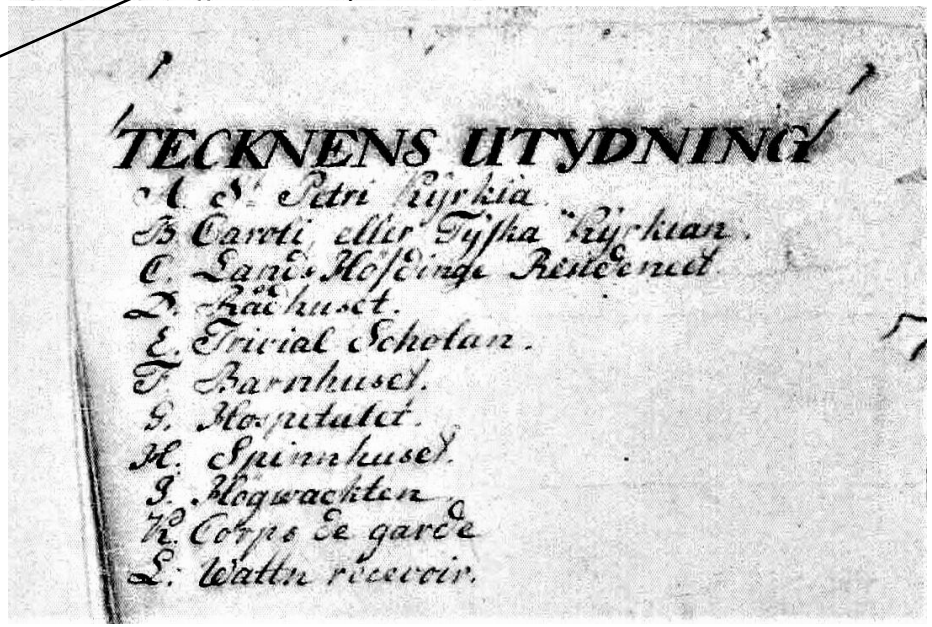

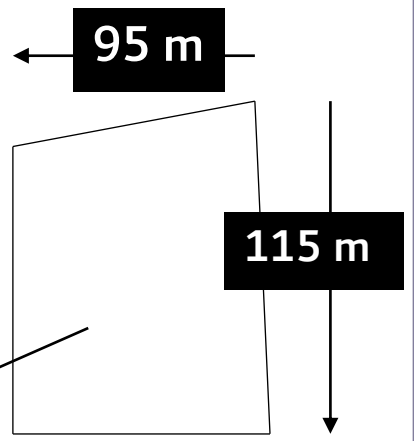

Lilla Torget
Längd 115 meter
Bredd 95 meter

Del av Malmö försvarsverk 1706. Kyrkan till höger om S:t Petri är Tyska kyrkan, föregångaren till Caroli kyrka (riven 1879, den ersättande kyrkan syns på bild nedan). Väderkvarnen på vallen till höger är Vallamöllan.

MALMÖ
1720
Färjebron
Stora Torget
Slottsplatsen
Vestra Rörsjön
Östra Rörsjön
Hästhagen
Ö Förstad
A
B
C
D
E
F
G
H
I
L
M
P
Q
R
S
T
U
V
X
Z

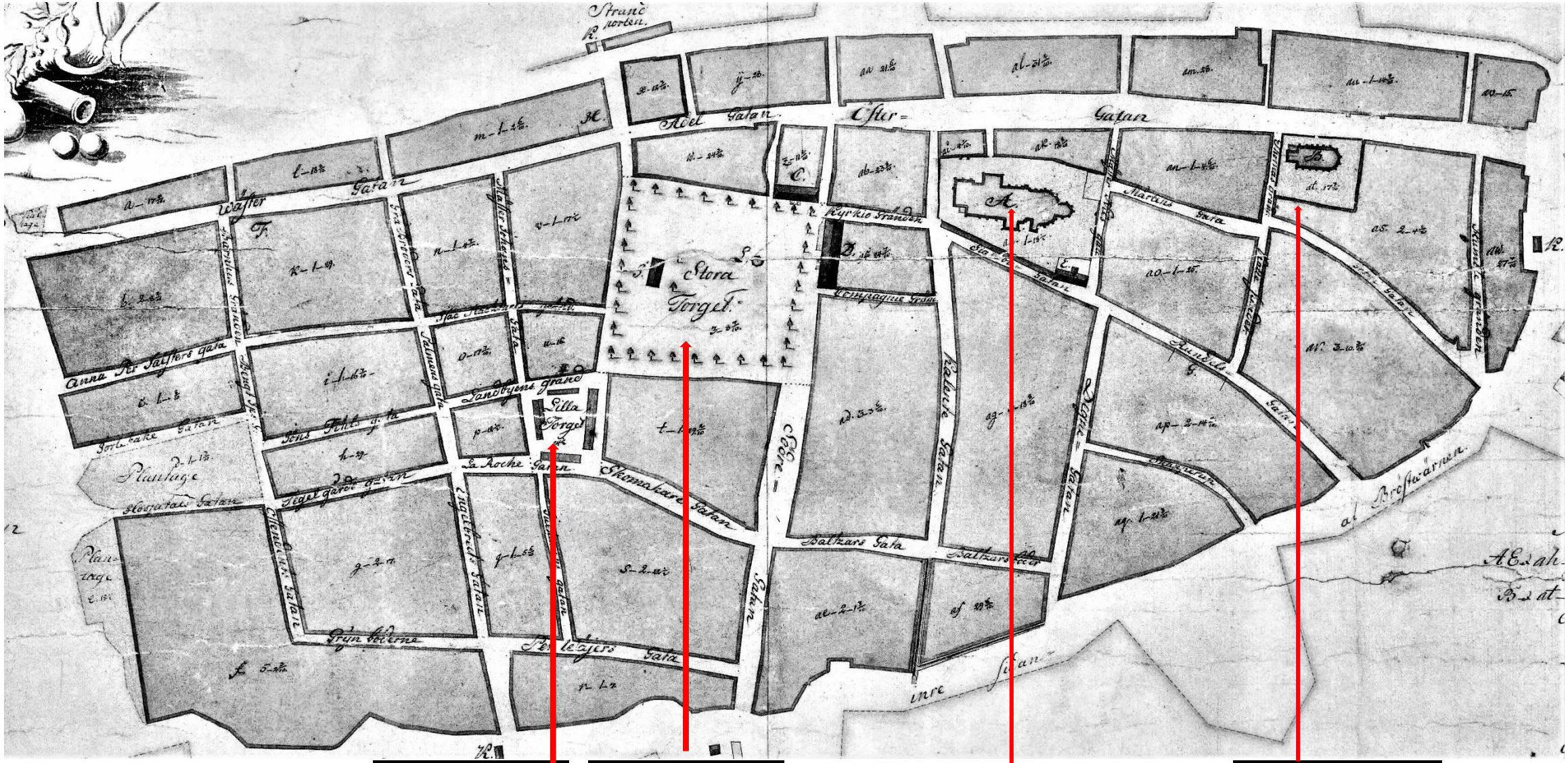
Stora Torget
Lilla Torget
Lilla Torget
Stortorget
Sankt Petri kyrka
Caroli Kyrka

År 1757

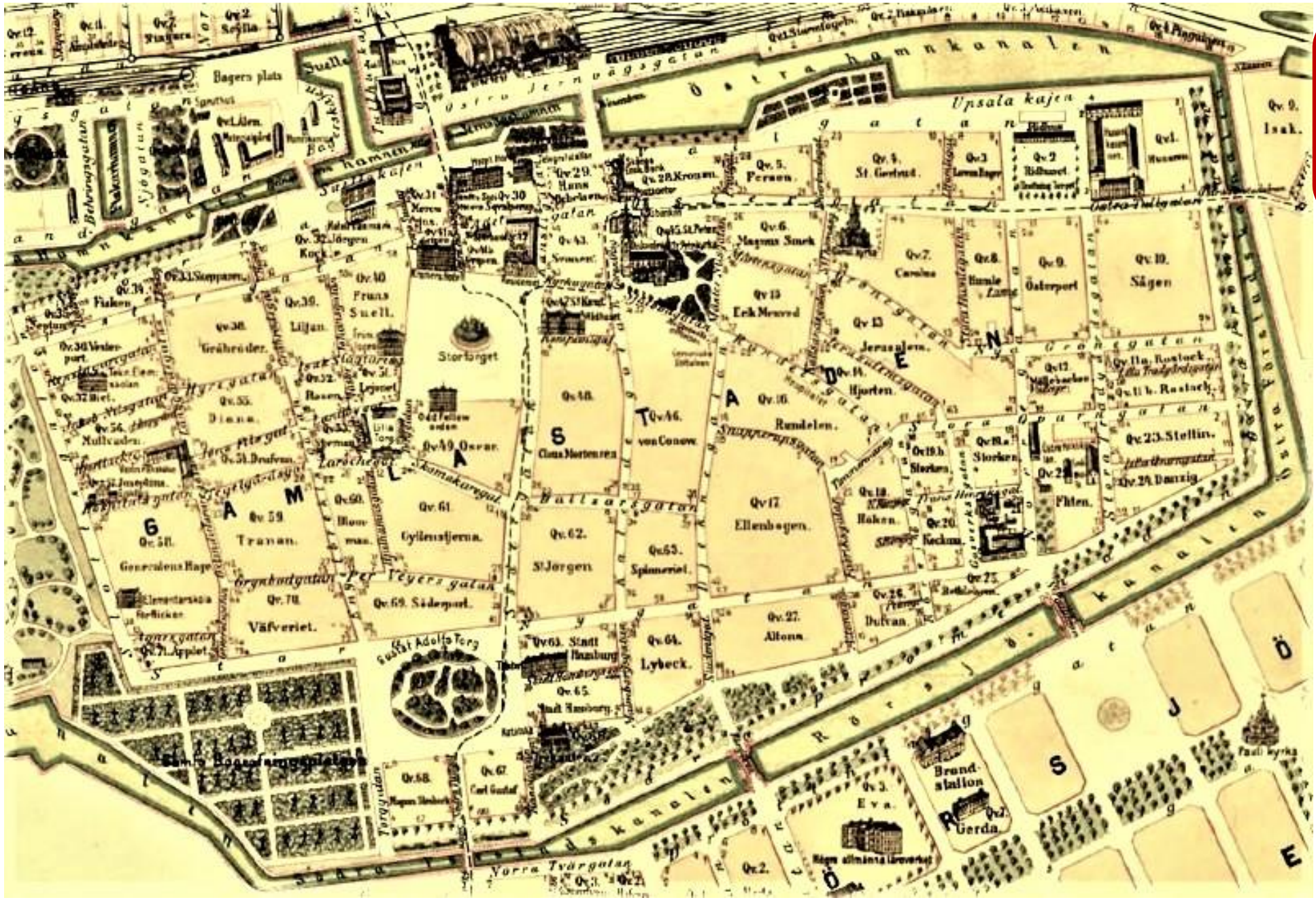
Bagers plats
Storbrinken
Storbrinken
Storbrinken

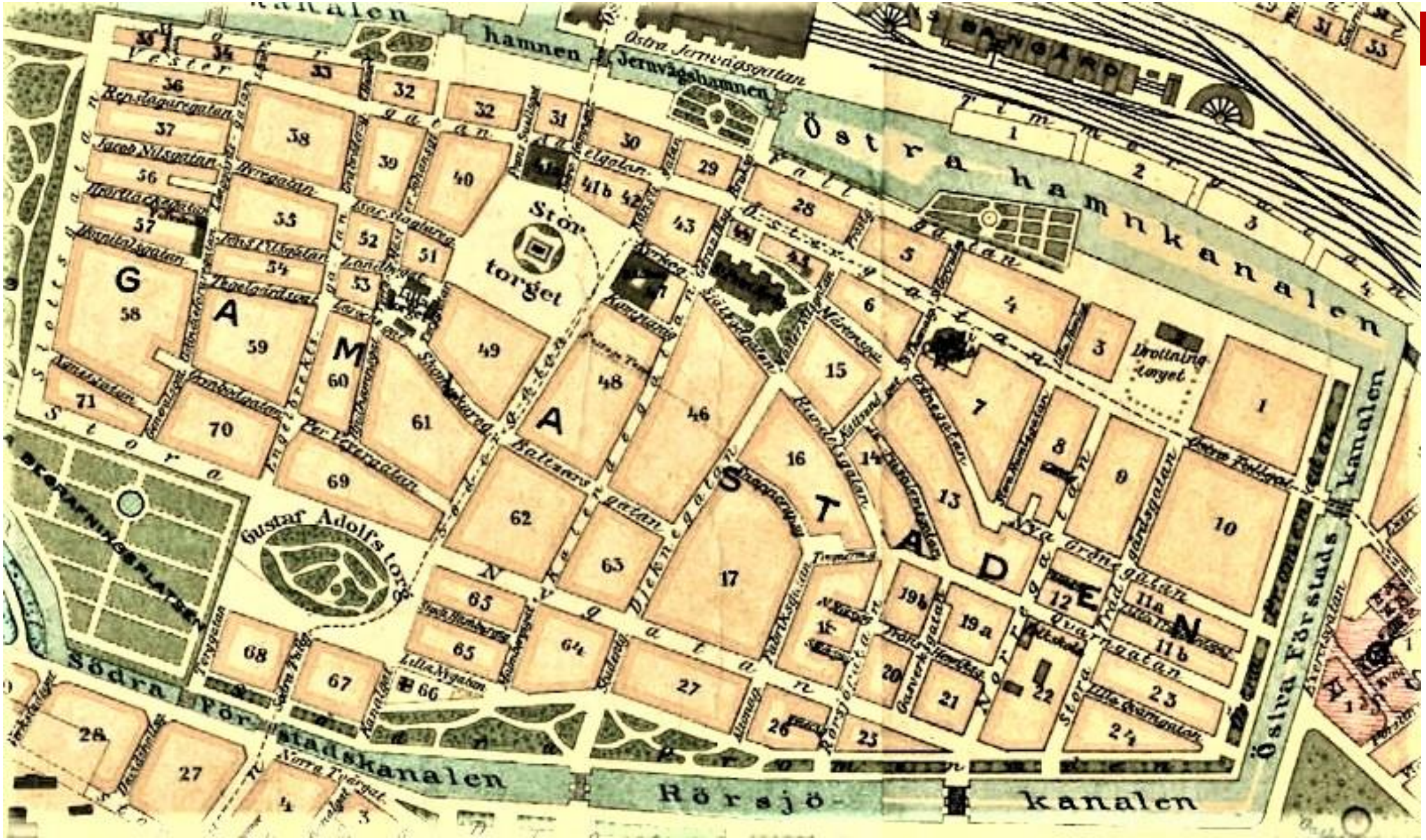
Östra hamnkanalen
Östra Jernvägshamnen
Jernvägsgatan
Stora torget
Gustaf Adolfs torg
Södra Förstadskanalen
Rörsjö-kanalen
Östra Förstads kanalen
Hamnen
Kanalen
STADEN
G
A
M
A
S
T
A
D
E
N

År 1898

Modell av Carolikvarteren år 1943. Överst vid Caroli kyrka kvarteret Carolus; därunder kvarteret Jerusalem och nederst kvarteret Hjorten. Kvarteren till vänster är uppifrån räknat kvarteret Magnus Smek och därefter kvarteret Erik Menved. Modellen tillhör Malmö museum och finns på Stadsarkivet i Malmö.

Norregatan mot Drottningtorget kring sekelskiftet 1900. Norregatan är den gata som sträcker sig från Drottningtorget till Stora Kvarngatan och sedan fortsätter ner mot Södra Promenaden. Gatan tillkom i början av 1800-talet och ingick i Nya staden. Från början hette gatan "Norrgatan" men det ändrades 1867 eftersom "Norregatan" länge varit den gängse beteckningen.

Östergatan är Malmös äldsta gata, utlagd redan vid mitten av 1200-talet. Gatan löpte parallellt med stranden som låg utmed nuvarande Norra Vallgatan. Den sträcker sig från Drottningtorget, förbi Carolikvarteren och fortsätter västerut mot Gamla Väster. Östergatan var under många hundra år huvudgatan på Öster i Gamla staden och har än idag kvar en stor del av sin gamla bebyggelse.

Grönegatan var en längre huvudgata som i sin äldsta del gick fram över Carolikvarteren, mellan Humlegatans sydligaste del och S:t Tomasgatan, men som numera är helt försvunnen. Den omtalas första gången 1532 men tillhörde gatunätet från slutet av 1200-talet. Sedan befästningarna raserats i början av 1800-talet förlängdes gatan med "Nya Grönegatan". På 1880-talet kallades den äldsta, krökta, delen i folkmun för "Gamla gatan".[4] 1945 fick de två gatorna det gemensamma namnet "Grönegatan". Numera kvarstår endast den yngre delen av gatan. Där den äldsta delen förr fortsatte upp mot Caroli kyrka ligger idag Caroli Citys matvaruintag.

Bakgård från troligtvis kvarteret Hjorten mellan Rundelsgatan och Jerusalemsgatan strax före rivning 1969. Bilden visar hur nedgångna en del av de mindre gårdarna i kvarteren tedde sig. Rundelsgatan är den gata som sträcker sig från Stora Kvarngatan och upp mot Sankt Petri kyrka. Den har bevarat den medeltida, böjda gatustrukturen som var typisk för Jerusalemsgatan och Grönegatan. Formen var anpassad till den ursprungliga terräng som fanns här när kvarteren lades ut under slutet av 1200-talet. Fram till 1935 låg här sjukhuset Malmö asyl, men själva byggnaden fanns kvar åtminstone till 1972.

S:t Tomasgatan eller S:t Thomasgatan (från 1900-talets början användes den senare stavningen konsekvent på bland annat Malmö stads officiella kartor medan den förstnämnda var den förekommande på gatuskyltar) är belagd som Oluf Persens (eller Pedersens) strede 1522 och 1543-1559. Namnet S:t Tomasgatan användes på den nordligaste delen av Kattsundsgatan, ner till korsningen Grönegatan-Mårtensgatan. Under årens lopp förekom en rad olika namn på denna gata, vilken tidvis räknades som en del av Kattesund, Cattesundsstredet etc. Namnet fastställdes 1864. Sedan området sanerats blev den 1970 en del av Kattsundsgatan. Ett tidigare namn var Tyska kyrkogatan, efter Tyska kyrkan, nuvarande Caroli kyrka. Värt att nämna är även att Caroli Kyrkoplan är en sedan 1936 känd benämning på platsen kring Caroli kyrka.

Snurran var det inofficiella namnet på den torgbildning i korsningen Grönegatan-Humlegatan. Snurran kom till i början av 1800-talet med vallraseringen men har sina rötter i 1200-talet när Grönegatan lades ut. Trots att det är starkt förändrat finns området kvar än idag.

Stora Kvarngatan är den gata som sträcker sig från Östra Promenaden till Rundelsgatan. Fram till det tidiga 1870-talet hette gatan bara Qvarngatan eftersom Lilla Kvarngatan inte utlagts ännu.

Jerusalemsgatan var den gata som sträckte sig från Stora Kvarngatan och upp mot Kattsundsgatan. Den revs ut helt under år 1970. Jerusalemsgatan tillkom år 1861 och var från början en vattenavloppsgrop. Det är anledningen till att sträckningen inte är utritad på kartor äldre än 1861. Gatan fick sitt namn 1864 efter det stora bostadskomplexet Jerusalem som vuxit upp i området strax intill redan 1806. Detta bebyggelsekomplex revs 1888 och ersattes av en rad nyare tegelhus, uppförda på 1890-talet. På 1930-talet kallades gatan i folkmun för "Bakgatan".

Kattsundsgatan är den gata som sträcker sig från Rundelsgatan upp mot Östergatan. Gatan är medeltida men skriftligt belagd som "Kattesund" först 1532. Kattesund är en beteckning på en smal gata, som sannolikt ursprungligen varit vattenfylld. Tidvis inräknades även S:t Tomasgatan i denna gata. Namnet Kattsundsgatan fastställdes 1864.

Mårtensgatan var den gata som sträckte sig från S:t Tomasgatan mot Sankt Petri kyrka. Gatan revs 1970 och i dag finns endast en passage genom betongkomplexet på ungefär samma plats som den tidigare gatan. Mårtensgatan hade anor från 1200-talet. Den äldsta kända benämningen är Byecircke-stredet 1522. Namnet kom av att gatan sträckte sig i riktning mot den närliggande Sankt Petri kyrka.

Mäster Nilsgatan är den gata som sträcker sig från korsningen Rundelsgatan-Själbodgatan i söder till Östergatan i norr.

Humlegatan är den gata som sträcker sig från Grönegatan upp mot Östergatan. Vid Humlegatans norra del mot Östergatan har lite av den ursprungliga bebyggelsen bevarats, såsom Diedenska huset, Sjöbergska palatset samt Malmö Rullgardinsfabriks gamla hus, det Sjöbergska magasinet. På den västra sidan av gatan låg även en större magasinsbyggnad från mitten av 1800-talet, Johan Dieden den äldres sädesmagasin, även benämnt Diedenska sädesmagasinet[5]. Före 1898 hette gatan Stora Humlegatan medan Bagersgatan längre norrut hette Lilla Humlegatan. Anledningen till detta namnbyte var att de boende vid Lilla Humlegatan inte ville förknippas med den prostitution, för vilken Stora Humlegatan då blivit känd. Ännu tidigare var den skriftligt belagd som "Humlegränd". År 1970 förlängdes gatan söderut mot Stora Kvarngatan, vid den forna Jerusalemsgatans mynning.

Sjöbergska magasinet är Malmö Rullgardinsfabriks gamla hus och är en bevarad magasinbyggnad på Humlegatan i Malmö. Ena delen av huset är numera bostäder, dels med utsikt mot det närliggande korsvirkeshuset Diedenska huset och dels mot byggnadskomplexet Caroli City. Av en händelse räddades huset när Carolikvarteren i övrigt till största del revs i början av 1970-talet. Huset byggdes i början av 1860-talet.

De omfattande rivningarna av äldre bebyggelse i kvarteren som magasinet ligger i och bredvid – Malmös äldsta[källa behövs] – har påverkat miljön runt huset. Både Sjöbergska magasinet och Diedenska huset skiljer sig därför mycket från den omgivande bebyggelsen.

Norregränd var ursprungligen en kort gränd som sträckte sig från Norregatan västerut in i kvarteret Humle. Den tillkom i början av 1800-talet, men namngavs inte förrän 1911. Först var den tänkt att heta Caroligränd, men namnet avslogs eftersom man trodde att det skulle orsaka förvirring då gränden inte ligger speciellt nära Caroli kyrka. I samband med rivningarna förlängdes den fram till Humlegatan, men den har till skillnad från den förlängda Humlegatan inte delat upp kvarteret i två hälfter med olika namn.

Ringaregränd är en bortglömd kuriositet. Denna tillkom så sent som 1962 och sträckte sig från Mårtensgatan söderut in i kvarteret Erik Menved. Den försvann i likhet med Mårtensgatan 1970. Namnet kommer från ordet "ringare", ett yrke som till största delen gick ut på att ringa i kyrkklockor. I början av 1960-talet hade man börjat med punktsaneringar i Carolikvarteren och när man rivit en fastighet vid Mårtensgatan i kvarteret Erik Menved bildades här en helt ny gränd, bara fem år innan man påbörjade totalsaneringarna.

Schaktningsarbetena för Caroli City 1970. Fotot taget från Östergatan. Carolikvarteren och de angränsande kvarteren omfattades av den våg av förändring som många svenska städer gick igenom efter andra världskriget. Rivningsvågen som inleddes i slutet av 1950-talet hade sin upprinnelse under årtiondena efter första världskriget. Det tänkande som då slog igenom innebar bland annat att de gamla stadskärnorna började betraktas som uttjänta och inte längre ändamålsenliga.

SANKT PETRI KYRKA

SJÖBERGSKA HUSET I MALMÖ

Sjöbergska palatset är ett byggnadsminnesmärkt hus i hörnet av Drottningtorget i Malmö.
Palatset uppfördes mellan 1893 och 1894 av fabrikör Axel Paulus Sjöberg efter ritningar av arkitekten Alfred Arwidius. Byggnaden har fyra våningar och är byggd i gult tegel med huggstensdetaljer i kalksten. Den är ett välbevarat exempel på påkostad palatsarkitektur i nyrenässans från slutet av 1800-talet. Bland palatsets utsmyckningsdetaljer återfinns Sjöbergs firmamärke, den bevingade hästen. I palatset finns såväl affärer som kontorslokaler och eleganta lägenheter.
Sjöberg var en driftig man som tillverkade kritor, tvål och vagnssmörja. Palatset ligger i direkt anslutning till fabrikslokaler på innergården. Idag återstår två före detta fabriksbyggnader, däribland Sjöbergska magasinet, som en tid hyste Malmö rullgardinsfabrik. Fastigheterna byggnadsminnesförklarades 1987 och ägs sedan 1998 av MKB Fastighets AB.

MALMÖ

Hamngatan

Förr låg i stort hela Malmö innanför dess kanaler